

2024-05-30
Ju2023/00846
Ju2024/00345
Ju2024/00592

Justitiedepartementet

Polismyndigheten
Åklagarmyndigheten
Rättsmedicinalverket
Kriminalvården
Domstolsverket

Ändring av uppdraget om fortsatt försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år

Regeringens beslut

Regeringen beslutar om ändring till tidigare beslutat uppdrag till Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket om fortsatt försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år (Ju2022/00421).

Ändringen innebär att myndigheterna ska bygga ut försöksverksamheten till polisregion Syd och polisregion Väst under hösten 2024, till två ytterligare polisregioner under 2025 och till resterande två polisregioner under 2026. Den utbyggda och fortsatta försöksverksamheten ska pågå till och med den 31 december 2026.

Bakgrund

På regeringens uppdrag pågår sedan 2019 en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år, det s.k. ungdomsspåret. Försöksverksamheten genomförs av Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket tillsammans med ett antal tingsrätter. Även kommuner som har samtyckt till att på försök arbeta med ökad samverkan mellan polisen och socialtjänsten deltar.

I juni 2020 gav regeringen myndigheterna i uppdrag att fortsätta försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år till och med den 31 december 2022 (Ju2020/02474). Försöksverksamheten med ungdomsspåret omfattade hela polisområde Stockholm nord, som är en del av polisregion Stockholm. I februari 2022 beslutade

regeringen om ett tillägg till uppdraget innebärandes att myndigheterna skulle bygga ut försöksverksamheten till hela polisregion Stockholm under 2022 samt att den utbyggda och fortsatta försöksverksamheten ska pågå till och med den 31 december 2024 (Ju2022/00421).

Närmare om uppdraget

Försöksverksamheten med ett snabbförfarande för lagöverträdare under 18 år ska byggas ut till polisregion Syd och polisregion Väst under hösten 2024, till två ytterligare polisregioner under 2025 och till resterande två polisregioner under 2026. Den utbyggda och fortsatta försöksverksamheten ska pågå till och med den 31 december 2026 och genomföras med utgångspunkt i förslagen i SOU 2021:46 med följande tillägg.

Försöksverksamheten omfattar alla former av ingripandebrott där en misstänkt anträffas vid brottsplatsen. Även brott mot person ska kunna ingå i försöksverksamheten, om det finns en utpekad misstänkt eller ett uppslag som snabbt kan leda till att en misstänkt identifieras. Om en förundersökning leds av åklagare bedömer Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten gemensamt om det är lämpligt att den hanteras i snabbförfarandet. Vid bedömningen av om ett brott mot person bör hanteras i snabbförfarandet ska dessutom målsägandens intresse beaktas, bland annat rätten att i vissa fall biträdas av ett målsägandebiträde och att få en prövning av ett eventuellt skadeståndskrav.

Målsättningen ska liksom tidigare vara att polis ska hålla förhör med den misstänkte inom en vecka från brottet eller ingripandet, om det inte kan ske direkt. Är det fråga om ett brott som utreds inom ramen för en polisledd förundersökning ska målsättningen fortfarande vara att brottet ska lagföras inom tio veckor från polisens ingripande.

Sedan tidigare gäller att de deltagande myndigheterna ska organisera sitt arbete så att tidsmålen för lagföring i snabbförfarandet kan uppnås. När det gäller kommunerna är deras medverkan på samma sätt som tidigare frivillig. Medverkan kan uppnås genom lokala samverkansavtal med respektive kommun eller stadsdel och den lokala polisen. Denna samverkan på lokal nivå ska upprätthållas även fortsättningsvis. Åklagare ska delta i det lokala samverkansarbetet, bland annat för att identifiera avvikelser och samordna sig kring frågor om rutiner i snabbförfarandet. Även domstolar ska få

möjlighet att delta. Vidare ska det verkas för att kommunerna ska ingå i den samverkan som i dag hålls på polisområdesnivå.

Polismyndigheten ska stärka erfarenhetsutbytet inom myndigheten, genomföra utbildnings- och fortbildningsinsatser för inre och yttre personal och vidta de åtgärder som behövs för att organisera arbetet för lokalpolisområdena, polisområdena och polisregionen.

Försöksverksamheten ska även fortsättningsvis genomföras med bibehållen rättssäkerhet och kvalitet och utifrån ett barnrättsperspektiv i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Myndigheterna ska i genomförandet av den fortsatta och utbyggda försöksverksamheten inhämta och ta tillvara Brottsförebyggande rådets erfarenheter och lärdomar efter dess utvärdering av försöksverksamheten i norra Stockholm (Brå rapport 2020:3).

Myndigheterna ska dokumentera arbetet i den utbyggda och fortsatta försöksverksamheten och löpande hålla Regeringskansliet (Justitiedepartementet) informerat om hur arbetet fortskrider. Myndigheterna ska också gemensamt redovisa vilka resultat som har uppnåtts, för att ge ett underlag för regeringens överväganden om en fortsatt ordning med ett snabbförfarande. I detta ligger att myndigheterna bland annat ska belysa

- hur myndigheternas arbete har bedrivits och i vilken utsträckning snabbförfarandet har tillämpats,
- hur handläggningstiden har utvecklats för ärenden som valts ut för snabbförfarandet,
- förfarandets påverkan på myndigheternas övriga verksamhet, och
- eventuella framgångsfaktorer respektive problem som är särskilt relaterade till försöksverksamheten för lagöverträdare under 18 år.

Myndigheternas redovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 31 mars 2025 och den 31 mars 2026. I samband med redovisningen den 31 mars 2026 ska myndigheterna även lämna förslag på hur försöksverksamheten kan permanentas. Polismyndigheten ska vara samordnande.

På regeringens vägnar

Gunnar Strömmer

Sofiane Anaya

Kopia till

Arbetsmarknadsdepartementet/MRB
Finansdepartementet/BA, ESA, K, SFÖ
Socialdepartementet/SOF
Brottsförebyggande rådet
tingsrätterna
Sveriges Kommuner och Regioner